

**Návrh
na vyhlášení zvláště chráněného území**

**ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů
a § 4 vyhlášky č. 64/2011 Sb.**

Chráněná krajinná oblast Brdy

Praha, duben 2013

Název zvláště chráněného území:

„Chráněná krajinná oblast Brdy“

1. Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území:

- Chráněná krajinná oblast – dále jen „CHKO“
(ve smyslu § 25–27 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
ve znění pozdějších předpisů – dále jen “zákon o ochraně přírody”)

2. Předměty ochrany a jejich popis:

- a) harmonicky utvářená převážně lesní krajina vrchoviny s typickým krajinným rázem s bezlesými enklávami a minimálním osídlením a plnicí přírodní funkce krajiny (biodiverzita, ekologická stabilita, přirozená retence vody apod.)
- b) přírodní hodnoty krajiny spočívající v rozsahu a kvalitě přirozených a polopřirozených společenstev charakteristických pro brdskou krajinu (zejména bezkolencových a pcháčovských luk, vřesovišť, rašelinišť, pramenišť, mokřadů, společenstev skal a přirozených lesních společenstev) a ve výskytu vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů
- c) geologické a geomorfologické lokality (zejména projevy mrazového zvětrávání, skalní výchozy, kamenná moře, sutě apod.)
- d) paleontologická naleziště
- e) předměty ochrany Evropsky významných lokalit vymezených nařízením vlády č. 132/2005, které do CHKO zasahují.

3. Cíle ochrany

Obecné cíle ochrany:

Dlouhodobý cíl ochrany přírody a krajiny v CHKO Brdy je zachování a zlepšování hodnot a přírodních funkcí krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků včetně zachování nezastavenosti krajiny. Přitom k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně typických geomorfologických útvarů (skalní výchozy, sutě), vodních toků a vodních ploch, rozvržení lesů a zemědělské půdy, volně žijící živočichové, planě rostoucí rostliny a jejich přirozená a přírodě blízká společenstva a rozmístění a urbanistická struktura obcí.

Dílčí cíle péče o útvary neživé přírody:

Zachování rozmanitosti neživé přírody, zejména zachování nenarušenosti typických geomorfologických útvarů (skalní výchozy, sutě) a paleontologických lokalit.

Dílčí cíle péče o lesní společenstva:

Zajištění podmínek pro existenci a obnovu lesních porostů s vývojově příznivou věkovou a prostorovou strukturou, složených z dřevin přirozené druhové skladby. Zajistit zachování fragmentů lesních biotopů, které jsou typickými ukázkami lesních společenstev brdské vrchoviny (kyselé a květnaté bučiny, podmáčené a rašelinné smrčiny, prameništní a potoční olšiny, suťové lesy, reliktní bory a doubravy na skalách a sutích) v dlouhodobě příznivém stavu a zajistit postupné zvětšování jejich rozlohy a zachování lokalit výskytu vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, udržení nebo rozvoj populací těchto druhů.

Dílčí cíle péče o nelesní společenstva:

Zachování dosavadního rozsahu a dlouhodobě příznivého stavu z hlediska ochrany u nelesních společenstev, zejména vřesovišť, lučních (např. vlhké louky, smilkové trávníky) a mokřadních (např. litorály rybníků, rašeliniště, olšová prameniště) společenstev.

Dílčí cíle péče o vzácné a ohrožené druhy organismů:

Uchování příznivého stavu populací vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

Dílčí cíle péče o krajinu:

Zachování typického krajinného rázu lesní krajiny bez osídlení, včetně rozmístění a charakteru sídel na jejím okraji. Zachování ekologické stability krajiny a přirozených retenčních schopností krajiny.

4. Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky chráněných krajinných oblastí jsou stanoveny v § 26 zákona o ochraně přírody.

5. Návrh bližších ochranných podmínek:

V souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 64/2011 Sb. se navrhuje na celém území CHKO vymežit činnosti a zásahy podle ustanovení § 44 odst. 3 zákona o ochraně přírody vázané na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody takto:

- a) upravovat koryta vodních toků, zejména vytvářet nové příčné překážky, stupně a prahy, či přemísťovat sediment,
- b) odbahňovat rybníky a vodní plochy a ukládat vytěžené sedimenty,
- c) provádět leteckou aplikaci biocidů a hnojiv a letecké vápnění,
- d) odstraňovat litorální porosty a plovoucí nebo ponořenou vegetaci rybníků a vodních ploch
- e) vyhlášovat nový rybářský revír na vodních tocích a nádržích
- f) provádět terénní zásahy za účelem sběru paleontologických nálezů a minerálů
- g) vymežovat pěší, cyklistické, běžecké, jezdecké a jiné obdobné tratě, trasy a stezky,
- h) pořádat a organizovat akce s účastí více než 100 účastníků mimo zastavěné území obce a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody,
- i) provádět horolezectví mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody

Dále se navrhuje, aby na území III. zóny CHKO bylo možno jen s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody provádět tyto činnosti a zásahy:

- j) provádět činnosti vyvolávající pokles hladiny povrchové či podzemní vody, která by mohla způsobit změnu vodních či mokřadních biotopů

6. Územně správní zařazení území:

Kraj:	Středočeský Plzeňský
Okres:	Příbram Beroun Plzeň-jih Rokycany
Obec s rozšířenou působností:	Příbram Hořovice Rokycany Blovice Nepomuk

7. Přehled katastrálních území dotčených návrhem zvláště chráněného území:

Katastrální území	Obec
Baština	Brdy
Hrachoviště	Brdy
Kolvín	Brdy
Těně I	Brdy
Záběhlá	Brdy
Roželov	Hvoždany
Vacíkov	Hvoždany
Jince	Jince
Hutě pod Třemšínem	Rožmitál pod Třemšínem
Rožmitál pod Třemšínem	Rožmitál pod Třemšínem
Voltuš	Rožmitál pod Třemšínem
Starý Rožmitál	Rožmitál pod Třemšínem
Buková u Rožmitálu	Věšín
Věšín	Věšín
Vranovice pod Třemšínem	Vranovice pod Třemšínem
Míšov	Míšov
Železný Újezd	Čížkov
Chynín	Čížkov
Radošice	Mladý Smolivec
Mítov	Nové Mitrovice
Nové Mitrovice	Nové Mitrovice
Planiny	Nové Mitrovice
Hořehledy	Spálené Poříčí
Strašice	Strašice
Hoděmyšl	Sedlice
Borovno	Borovno
Podluhy	Podluhy
Zaječov	Zaječov
Drahlín	Drahlín
Bohutín	Bohutín

8. Výměra zvláště chráněného území:

345 km²

9. Odůvodnění návrhu:

Hlavní důvody zpracování návrhu na vyhlášení CHKO:

Hlavním důvodem zpracování návrhu na vyhlášení CHKO Brdy je po zrušení Vojenského újezdu Brdy zajištění ochrany všech charakteristických společenstev Brdské vrchoviny zastoupených v reprezentativních plochách.

K názvu zvláště chráněného území:

Bude použit název Brdy zařazený pro širší region, protože do CHKO je zahrnuta jeho rozhodující a charakteristická část.

Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území:

Území navržené k ochraně svým charakterem a velikostí odpovídá definici chráněné krajinné oblasti dle § 25 zákona o ochraně přírody.

K předmětům ochrany:

- a) *Harmonicky utvářená převážně lesní krajina vrchoviny s typickým krajinným rázem s bezlesými enklávami a minimálním osídlením a plnicí přírodní funkce krajiny (biodiverzita, ekologická stabilia, přirozená retence vody apod.)*

Brdská pahorkatina představuje souvislý horský lesní celek unikátní v rámci středních Čech. Typický je členitý vrchovinný reliéf s táhlými hřebeny. Zdejší krajina byla vzhledem k chudému podloží a drsným klimatickým podmínkám vždy málo osídlená a v průběhu dvacátého století došlo ještě k zániku některých sídel v souvislosti se zřízením vojenského újezdu. Značná část území tak nebyla dotčena intenzivním zemědělstvím ani rozvojem zástavby. V Brdech se vytvořil typický krajinný ráz, kde se rozsáhlé lesní komplexy otvírají pouze v místech bývalých vsí a samot s lučními enklávami, vojenských cvičišť a dopadových ploch, na kterých se vytvořila unikátní společenstva. Souvislost území spolu s minimálním osídlením, vysokou lesnatostí a velkým množstvím drobných toků (pramenná oblast) umožňuje plnění přírodních funkcí krajiny (např. zachování biodiverzity, ekologické stability či schopnosti přirozené retence vody v krajině) a vytváří také vhodné podmínky pro druhy citlivé na rušení člověkem (např. rysa ostrovida).

- b) *Přírodní hodnoty krajiny spočívající v rozsahu a kvalitě přirozených a polopřirozených společenstev charakteristických pro brdskou krajinu (zejména bezkolencových a pcháčovských luk, vřesovišť, rašelinišť, pramenišť, mokřadů, společenstev skal a přirozených lesních společenstev) a ve výskytu vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů*

Přírodní hodnoty brdské krajiny spočívají ve výskytu typických společenstev, přitom rozsah některých z nich je unikátní i v rámci ČR (vřesoviště). Vzhledem k převážně chudému geologickému podloží nejde obvykle o společenstva druhově bohatá, přesto některá z nich vynikají bohatým zastoupením vzácných a zvláště chráněných druhů. Za společenstva charakteristická pro brdskou krajinu lze považovat zejména bezkolencové a pcháčové louky, vřesoviště, rašeliniště, prameniště a mokřady, společenstva skal a sutí. Z lesních společenstev jsou pro Brdy charakteristické především bučiny (zejména acidofilní, méně květnaté), rašelinné a podmáčené smrčiny, suťové lesy a olšiny podél vodních toků.

- c) *Geologické a geomorfologické lokality (zejména projevy mrazového zvětrávání, skalní výchozy, kamenná moře, sutě apod.)*

Pro území CHKO je charakteristický výskyt poměrně velkého množství lokalit s periglaciální morfologií, kterými jsou zejména kamenná moře, mrazové sruby, skály typu tor a skalní hradby, kryoplanační a geliflukční terasy, případně ojediněle se vyskytující tříděné polygony.

- d) *Paleontologická naleziště*

Na území CHKO se nachází několik významných paleontologických nalezišť. Paleontologické naleziště na vrch Kočka, kde se ve výchozu paseckých břidlic nachází nejstarší fosilní makrofauna s vůdčím prvkem *Kodymirus vagans* v českých zemích. Nález fosilní makrofauny v brakickém prostředí je unikátní ve světovém měřítku. Další významná paleontologická naleziště jsou v severovýchodní části území v lokalitách Vysrkov a Koníček se zkamenělinami jineckého souvrství, zejména trilobity, ale také brachiopody, ostnokožci, ostrakody.

- e) *Předměty ochrany Evropsky významných lokalit, které do CHKO zasahují.*

Respektuje platné nařízení vlády a zajišťuje zachování všech předmětů ochrany EVL, které do území zasahují, jejich zařazením mezi předměty ochrany CHKO.

K cílům ochrany:

Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanoveními § 25 odst. 2 a § 26 zákona o ochraně přírody.

K návrhu bližších ochranných podmínek:

Bližší ochranné podmínky CHKO jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona o ochraně přírody tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které by mohly vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu předmětů ochrany a nejsou ošetřeny základními ochrannými podmínkami CHKO podle § 26 zákona o ochraně přírody.

Zdůvodnění k jednotlivým navrženým bližším ochranným podmínkám

- a) *upravovat koryta vodních toků, zejména vytvářet příčné překážky, stupně a prahy, či přemísťovat sediment s výjimkou zásahů, na které je třeba povolení nebo souhlas vodoprávního úřadu*

CHKO Brdy je pramennou oblastí řady drobných toků s výskytem řady druhů (např. mihule potoční, vranka obecná, rak kamenáč), které jsou svázány nejen s kvalitou vody, ale také s morfologií toku, charakterem dna, sedimentů a břehových porostů. Zařazením do bližších ochranných podmínek vznikne vhodný právní rámec pro udržení kvality biotopů vzácných a ohrožených druhů vázaných na drobné toky. Podmínku není třeba vázat na zásahy, na které je třeba povolení nebo souhlas vodoprávního úřadu, neboť při jejich vydávání bude Správa CHKO dotčeným orgánem.

- b) *odbahňovat rybníky a vodní plochy a ukládat vytěžené sedimenty*

Odbahňování představuje významný zásah do života vodních organismů. Z pohledu chráněných druhů (raků, škeble rybníčné), fauny i flóry rybníků a rybníčního biotopu jako celku je potřeba regulovat místo, dobu a způsob odbahňování. Místa ukládání vytěžených sedimentů je třeba situovat mimo území významná z pohledu ochrany přírody. Zařazením do bližších ochranných podmínek vznikne vhodný právní rámec pro zajištění regulace této činnosti.

- c) *provádět leteckou aplikaci biocidů a hnojiv a letecké vápnění*

CHKO Brdy je pramennou oblastí řady drobných toků. Jedním z předmětů ochrany CHKO jsou také rašelinné a podmáčené biotopy. Výskyt řady druhů je svázán s kvalitou vody, která je prostředím pro řadu vzácných živočichů (např. mihule potoční, vranka obecná, rak kamenáč). Vzhledem k morfologii terénu jsou přitom povodí toků poměrně rozsáhlá. Případná aplikace biocidů a hnojiv nebo vápnění musí být prováděny velmi citlivě a být poměrně přesně lokalizovány s ohledem na to, že přenesení prostředků do vodního a mokřadního prostředí může způsobit poškození až likvidaci předmětů ochrany (cenných společenstev či populací druhů vázaných na vodní prostředí). Ze zákona je zakázáno hnojit v I. zóně, používat biocidy v I. a II. zóně. Regulovat ve III. zóně aplikaci biocidů (např. insekticidy proti lesním škůdcům) či hnojiv plošně není nutné, při letecké aplikaci však ve zvýšené míře hrozí únik do citlivých lokalit. Zařazením do bližších ochranných podmínek vznikne vhodný právní rámec pro regulaci letecké aplikace.

- d) *odstraňovat litorální porosty a plovoucí nebo ponořenou vegetaci rybníků a vodních ploch*

Vegetace ponořených či plovoucích rostlin jsou předmětem ochrany EVL Padrťsko, v případě litorálních porostů i vlastní CHKO. Jedná se o biotop řady vodních a chráněných druhů živočichů i rostlin a jejich odstraňování by tak mohlo poškodit předměty ochrany. V případě potřeby plošné redukce (např. porostů rákosu) je třeba přesně vymezit místo, rozsah a dobu, kdy k této činnosti bude docházet a provést hodnocení vlivu tohoto zásahu z pohledu ochrany přírody, v případě EVL i vlivu na předměty ochrany EVL. Zařazení do bližších ochranných podmínek umožní tyto zásahy regulovat.

e) vyhlášovat nový rybářský revír na vodních tocích a nádržích

Území CHKO je oblastí s výskytem nejpočetnější populace raka kamenáče v celé ČR, pro tento druh zde bylo vyhlášeno několik EVL. Několik dalších EVL bylo zřízeno pro ochranu populací mihule potoční a vranky obecné. Významnost zdejších toků a to především těch, které doposud nebyly rybářsky využívány, z pohledu přirozených populací ryb a raků je neopomenutelná. Vodní nádrže v CHKO byly původně zbudovány za jiným účelem (převážně pro akumulaci pitné vody) než za účelem rybářského obhospodařování, jejich rybářské využívání je z pohledu chráněných druhů a to nejen ryb, ale např. i obojživelníků negativní. Zařazení do bližších ochranných podmínek umožní dosud neobhospodařované vodní toky a nádrže s výskytem zvláště chráněných druhů ponechat bez rybářského obhospodařování nebo rybářské využití těchto toků a VD již při vyhlášení regulovat.

f) provádět terénní úpravy za účelem sběru paleontologických nálezů a minerálů

Ochrana paleontologických nálezů je obecně zajištěna v § 11 zákona o ochraně přírody, zvláštní ochrana nerostů pak v §51 (pouze legislativní rámec bez praktické aplikace), sběr však není ze zákona zakázán. Na území CHKO se přitom nacházejí známé paleontologické lokality s hojným výskytem relativně dobře rozpoznatelných druhů. Tyto lokality jsou navštěvovány za účelem sběru paleontologických nálezů a tím dochází k jejich ohrožení. Za významné ohrožení není považován náhodný sběr jednotlivých kusů (např. při exkurzi), ale cílené vytváření nových odkryvů spojené s masovým (nezřídka komerčním) sběrem. V CHKO jsou také lokality s výskytem vzácnějších minerálů, které by mohly být intenzivním sběrem rovněž poškozovány. Zařazením do bližších ochranných podmínek vznikne možnost sběr paleontologických nálezů a vzácných minerálů regulovat.

g) vymezovat pěší, cyklistické, běžecké, jezdecké a jiné obdobné tratě, trasy a stezky za účelem rekreace a sportu

V území, které bylo součástí VÚ Brdy, jsou turistické a cyklistické trasy vyznačeny omezeně a jen v okrajových částech (s ohledem na poslání VÚ). Po zrušení VÚ lze očekávat zájem o zpřístupnění dalších turisticky atraktivních lokalit (skalní vyhlídky, kamenná moře apod.). U tratí, tras a stezek, které jsou zřizovány na základě vyznačení v terénu či na mapě, zákon neomezuje jejich trasování. Zvýšením návštěvnosti konkrétního dílčího území v důsledku nevhodného vymezení nových tras může přitom dojít k negativnímu ovlivnění lokality (např. sešlapem společenstev lišejníků, rušením živočichů).

Zařazením do bližších ochranných podmínek vznikne vhodný právní rámec k projednání tras a nalezení přijatelného řešení.

h) pořádat a organizovat akce s účastí více než 100 účastníků mimo zastavěné území obce a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody

Nevhodným situováním či načasováním (např. do lokality s výskytem chráněných rostlin, v období hnízdění či migrace chráněných živočichů) akcí s velkým počtem účastníků může dojít k závažným poškozením předmětů ochrany CHKO.

Zařazením do bližších ochranných podmínek vznikne vhodný právní rámec k jednání s pořadatelem a organizátory větších akcí a ke stanovení podmínek jejich uskutečnění.

i) provádět horolezectví mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody

V CHKO Brdy je jen několik málo lokalit, které jsou využitelné pro horolezectví, protože skalní stěny se vyskytují jen výjimečně. Zároveň se jedná většinou o pevné skály (křemité slepence, buližníky), kde by poškození skal nemělo prakticky hrozit. Po zrušení VÚ lze očekávat nárůst této aktivity, zejména v dobře dostupných lokalitách. Zvýšená intenzita horolezectví by mohla vést k případnému poškození skal instalací trvalých jistících prostředků, ale zejména k poškození ekosystémů na hranách skal a sutích,

případně k rušení hnízdících ptáků (výr velký). Zařazení do bližších ochranných podmínek umožní horolezectví regulovat.

j) *na území III. zóny provádět odvodnění mokřadů (zejména pramenišť a rašelinišť)*
Mokřadní a vodní společenstva jsou jedním z předmětů ochrany CHKO. Měnit vodní režim je ze zákona zakázáno jen na území I. a II. zóny CHKO. Některé velmi cenné, ale plošně malé lokality (např. otevřená rašeliniště s výskytem rosnatky okrouhlohlisté) se nacházejí na území III. zóny. Zásahy do vodního režimů mokřadů, které by mohly vést k jejich zničení či poškození, spočívají v odvodnění, ke kterému by mohlo dojít při snaze zajistit obhospodařování navazujících porostů. Zařazení do bližších ochranných podmínek umožní regulovat zásahy do vodního režimu (odvodňování) cenných lokalit.

K vymezení hranice zvláště chráněného území:

Navržená hranice CHKO zohledňuje nejen ochranu území po zrušení Vojenského újezdu Brdy, ale také reprezentativní zastoupení společenstev typických pro Brdskou vrchovinu. Hranice je vedena po hranicích pozemkových parcel, přednostně po v terénu viditelných liniích. Přitom značná část hranice je vedena po současných hranicích VÚ Brdy, kterou tvoří hranice lesa a nelesních pozemků. V případě vedení hranice CHKO po komunikacích je jednotně upraveno, že komunikace není součástí CHKO.

10. Evidované přírodní zdroje na území nově navrženého zvláště chráněného území:

Nerostné suroviny

Surovina:	Zlatonosná ruda, stavební kámen
Výhradní ložisko:	Vacíkov (3250800)
Chráněné ložiskové území:	Vacíkov I. (25080000)

Zpracovali:

AOPK ČR, KS Praha a střední Čechy a oddělení CHKO